

UDK 940.2:351.755.2(497.5–3Baranja)''17''

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 10. 3. 2011.

Prihvaćeno za objavljivanje: 12. 5. 2011.

OSOBNNA IMENA U MATIČNOJ KNJIZI KRŠTENIH ŽUPNE MATICE LUČ KRAJEM 18. STOLJEĆA

Dubravka BOŽIĆ BOGOVIĆ, Osijek

Na temelju antroponimijske građe sačuvane u matičnoj knjizi krštenih župe Luč za samo naselje Luč provedena je analiza osobnih imena za razdoblje od početka 1790. do kraja 1799. godine. Imena su kršćanske provenijencije, a zapisana su u latinskoj inačici. Proučena je brojnost pojedinih osobnih imena, utjecaj štovanja svetice zaštitnice mjesne crkve sv. Marije Magdaline na dodjeljivanje imena djeci, kao i običaji davanja imena po roditeljima i krsnim kumovima.

KLJUČNE RIJEČI: *osobna imena, matična knjiga krštenih, Luč, južna Baranja, kraj 18. stoljeća.*

1. Uvod

Antroponimijska građa koja je sačuvana u matičnim knjigama zanimljiva je ne samo s jezičnog nego i s povijesnog stajališta budući da njezina analiza omogućava osvjetljavanje određenih vidova kulturne povijesti te povijesti mentaliteta i svakodnevice. Istraživanja usmjerena u tom pravcu mogu biti osobito zanimljiva u onim krajevima koje obilježava značajnija narodnosna i vjerska složenost stanovništva jer mogu pružiti uvid u moguće razlike uzrokovane spomenutim čimbenicima. Južna Baranja, takozvani baranjski »trokut«, odnosno područje Baranje koje se danas nalazi u sastavu Republike Hrvatske, tijekom 18. stoljeća predstavljalo je upravo jedno od takvih, etnički i vjerski, složenih područja budući da su na tom relativno malom prostoru živjeli pripadnici hrvatske, srpske, njemačke i mađarske narodnosne skupine (te pokoji Židovi i Romi), odnosno katolici, pravoslavni i kalvini te poneki luteran. Također, razdoblje Bečkoga rata (1683.–1699.) i njegova glavna posljedica – oslobođenje od osmanske vlasti, ali i Rákóczijev ustanak (1703.–1711.), epidemije i drugo uzrokovali su u prvim desetljećima 18. stoljeća važne demografske promjene popraćene migracijama, a proces doseljavanja i planskog naseljavanja stanovništva (osobito njemačkog) trajao je tijekom cijele prve polovine stoljeća. Druga polovina 18. stoljeća, obilježena prosvijećenim apsolutizmom, razdoblje je stabilizacije prilika, jačanja gospodarstva Beljskoga i Darđanskoga vlastelinstva, u čijem se sastavu nalazila južna Baranja, te povećanja broja stanovnika.

Ovaj rad ograničen je na analizu osobnih imena stanovnika baranjskoga naselja Luč krajem 18. stoljeća zabilježenih u matičnoj knjizi krštenih pa predstavlja tek početno nastojanje i poticaj za daljnje komparativno istraživanje bogatog fonda antroponimijske građe sačuvanog u južnobaranjskim matičnim knjigama svih njezinih vjerskih zajednica i narodnosnih skupina. Matične knjige (krštenih, vjenčanih i umrlih) katolika iz 18. stoljeća, ali i matične knjige pravoslavnih i kalvina u južnoj Baranji, uglavnom su sačuvane te u dobrom stanju, ali su ih pravoslavna i kalvinska vjerska zajednica počele voditi tek u posljednjim desetljećima 18. stoljeća i/ili početkom 19. stoljeća.¹ Takva sačuvanost i dostupnost matica glavni je razlog odabira vremenskog okvira ovoga rada. Činjenice da je Luč od 1722. godine sjedište župe, da je bio jedno od najmnogoljudnijih južnobaranjskih naselja u 18. stoljeću te ujedno jedno od rijetkih koja su tijekom cijeloga stoljeća bila nastanjena isključivo katoličkim hrvatskim stanovništvom bile su, uz sačuvanost izvorne građe matičnih knjiga župe Luč, glavni poticaj da se za analizu odabere upravo to naselje.

Luč je smješten u zapadnom dijelu baranjskoga »trokuta«, u blizini rijeke Karašice, u ravnici za koju je popis kotara Branjin Vrh, koji je bio proveden 1785. godine, ustvrdio da je na petini svojega područja poplavna.² Naselje je bilo u sastavu Beljskoga vlastelinstva, koje je, u vrijeme kojim se bavi ovaj rad, pripadalo Mariji Kristini, kćeri Marije Terezije, i njezinu mužu Albertu. Albert i Marija Kristina, koja je umrla 1798. godine, nisu imali djece, pa je vlastelinstvo prema darovnici pripalo nadvojvodi Karlu Ljudevitu.³

Od prvih popisa nakon oslobođenja od osmanske vlasti tijekom cijeloga stoljeća različiti povijesni izvori navode Luč kao mjesto naseljeno isključivo katoličkim hrvatskim stanovništvom.⁴ *Conscriptio* Baranje iz 1713. godine navodi u Luču svega šest obitelji, kanonska vizitacija iz 1729. godine bilježi 424 duše sposobne za ispovijed, ona iz 1738. godine 300 te sedamdeset i dvoje djece, 1757. godine vizitator je zabilježio 771 dušu, a 1782. godine 547 duša sposobnih za ispovijed te 303 djece, dok popis kotara Branjin Vrh 1785. godine navodi 1100 duša, a popisivač je također zabilježio da u Luču u jednoj kući stanuju tri, četiri pa i deset obitelji.⁵

¹ Matične se knjige čuvaju u Državnom arhivu u Osijeku (dalje: DAOs) u *Zbirci matičnih knjiga* (dalje: HR-DAOS-500). Više o matičnim knjigama u Državnom arhivu u Osijeku vidi u: Stjepan SRŠAN, »Matične knjige za područje Historijskog arhiva u Osijeku«, *Arhivski vjesnik*, Osijek, 1987., br. 30, str. 89–102.

² Stjepan SRŠAN, *Baranja 1785. godine*, Osijek, 1999., str. 90.

³ Péter RAJCZI, »Pravno ustrojstvo i funkcioniranje Dardanskog i Beljskog vlastelinstva od nastanka do 1918.«, *Zbornik radova Tri stoljeća »Belja«*, Osijek, 1986., str. 174, 175.

⁴ U kanonskim se vizitacijama stanovništvo Luča navodi kao »iliričko« (ili ono koje govori »iliričkim« jezikom) katoličke vjeroispovijesti (uopće, oznaka »ilirička narodnost« u izvorima se koristila za stanovništvo koje nije bilo njemačke ili mađarske narodnosti, a koje se međusobno razlikovalo s obzirom na pripadnost katoličkoj ili pravoslavnoj vjerskoj zajednici). György Timár na osnovi *Conscriptio* Baranje iz 1713. godine lučke stanovnike svrstava u stanovništvo katoličkih južnoslavenskih naselja, dok popis kotara Branjin Vrh bilježi da su se seljaci u Luču odijevali »po hrvatskom običaju« (*croatico more*). Budući da je riječ o stanovništvu koje je pripadalo hrvatskoj narodnosnoj skupini, bez obzira na nazive koje su popisivači i vizitatori koristili, u ovom će se radu koristiti hrvatska narodnosna oznaka. Vidi: György TIMÁR, »Demografska povijest Baranje do 1910. godine«, *Zbornik radova Tri stoljeća »Belja«*, Osijek, 1986, str. 46; *Kanonske vizitacije – Baranja (1729.–1810.)* (uredio i preveo Stjepan SRŠAN), knj. I., Osijek, 2003., str. 6, 28, 62, 174, 252; Stjepan SRŠAN, *Baranja 1785. godine*, str. 93.

⁵ György TIMÁR, *nav. dj.*, str. 46. *Kanonske vizitacije – Baranja (1729.–1810.)*, str. 7, 29, 63, 175; Stjepan SRŠAN, *Baranja 1785. godine*, str. 90, 92. Općenito o demografskim prilikama u Baranji u 18. stoljeću više u: György TIMÁR, *nav. dj.*, str. 40–64. O vjerskoj strukturi stanovništva južne Baranje vidi više u: Dubravka

U crkveno-administrativnom pogledu cijela je južna Baranja bila u sastavu Pečuške biskupije sve do 1918. godine, kada je *de facto* potpala pod upravu bosansko-đakovačkog i srijemskog biskupa, koji je 1923. godine bio imenovan apostolskim administratorom tih krajeva. Spomenuta područja su i *de iure* pripala Bosansko-đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji 1973. godine. Župa u Luču osnovana je 1722. godine, te je 1729. godine tijekom kanonske vizitacije imala filijale u Branjinu Vrh, Belom Manastiru i Šumarini, da bi uskoro dobila još jednu filijalu u Gajiću, koji je sredinom stoljeća izdvojen iz lučke župe, ali su joj tada bile dodijeljene dvije nove filijale, Popovac i Novo Kneževo. Potkraj 18. i početkom 19. stoljeća Luč je imao tri filijale: Petlovac, Šumarine i Iločku, a takav je razvoj teritorijalne organizacije župa rezultat povećanja broja stanovnika/vjernika, ali i nastojanja na racionalizaciji crkveno-administrativne organizacije u duhu jozefinističkih reformi.⁶

Matične knjige lučki su župnici vodili od samoga osnutka župe, što je zabilježeno i prilikom kanonskih pohoda 1738. i 1782. godine. Tijekom prve od spomenutih vizitacija napomenuto je da nedostaje šest godina, koje će raniji župnik nadopuniti jer je iznio da ima tražene podatke te je obećao da će ih prenijeti nasljedniku. Također je određeno da se nabavi knjiga u koju će se upisivati »stanje duša«. Godine 1782. vizitator je zabilježio da lučki župnik ima matice krštenih, vjenčanih i umrlih, ali i zapisnik u koji se točno unose okružnice i kraljeva priopćenja.⁷ U Državnom arhivu u Osijeku čuvaju se matične knjige krštenih župe Luč iz 18. stoljeća, i to od 1722. do 1769. te od 1769. do 1799. godine, matična knjiga vjenčanih i umrlih od 1723. do 1766., odnosno 1767. godine., matična knjiga vjenčanih od 1773. do 1832. godine te matična knjiga umrlih od 1773. do 1832. godine.⁸ Sve su spomenute knjige pisane latinskim jezikom, uglavnom su u dobrom stanju te ispisane raznim rukopisima župnika, od kojih su neki teže čitljivi dok su drugi krasopisni. Zapisi su najvećim dijelom kontinuirani i potpuni, premda ima pojedinih zapisa kojima nedostaje poneki podatak ili je poneki nečitljiv, ali ima i kraćeg prekida u vođenju matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih od rujna 1733. do početka 1738. godine. Također nedostaju zapisi u matičnoj knjizi vjenčanih za 1753. te u matičnoj knjizi umrlih za 1754. godinu, kao i vjenčanih od 1766. do 1773. te umrlih od 1767. do 1773. godine. Za ovaj je rad korištena matična knjiga krštenih župe Luč za mjesto Luč za razdoblje od početka 1790. do kraja 1799. godine u kojoj su svi zapisi kontinuirani, potpuni i čitljivi.⁹ Matice vjenčanih i umrlih nisu korištene budući da je osnovna namjera rada analizirati osobna imena vezano uz dodjeljivanje imena djeci u promatranom razdoblju, dok je sam odabir kraja 18. stoljeća kao vremenskog okvira analize obrazložen prije u ovome radu.

BOŽIĆ BOGOVIĆ, *Katolička crkva u južnoj Baranji u 18. stoljeću – iz zapisa kanonskih vizitacija*, Beli Manastir, 2009., str. 34–48.

⁶ *Kanonske vizitacije – Baranja (1729.–1810.)*, str. IX, 5, 29, 31, 33, 63, 65, 175, 179, 245; Antun JARM, *Biskupija Đakovačka ili Bosanska i Srijemska – Šematizam 1999./2000.*, Đakovo, 2000., str. 221; Josip BRÜSZTLE, *Povijesti katoličkih župa u istočnom dijelu Hrvatske do 1880. godine*, Osijek, 1994., str. 87–88. O župnoj strukturi Pečuške biskupije u južnoj Baranji vidi više u: Dubravka BOŽIĆ BOGOVIĆ, *nav. dj.*, str. 28–33.

⁷ *Kanonske vizitacije – Baranja (1729.–1810.)*, str. 27, 175.

⁸ DAOs, HR-DAOS-500, 416R, 417R, 422VM, 423V, 425M.

⁹ DAOs, HR-DAOS-500, 417R.

2. Muška osobna imena

U promatranome desetogodišnjem razdoblju u matičnoj knjizi krštenih župe Luč nalazi se ukupno 666 zapisa djece rođene u selu Luč, od čega se 341 zapis odnosi na mušku djecu (što je oko 51%).¹⁰ Sva su imena zapisana u latinskom obliku, a zastupljena su na sljedeći način: u trideset i tri slučaja Andreas (9,68%), trideset i jedan put Paulus (9,09%), dvadeset i sedam puta Mathias (7,92%), Josephus se pojavljuje dvadeset i šest puta (7,62%), u po dvadeset i pet slučajeva pojavljuju se Jacobus i Stephanus (svako od ta dva imena zastupljeno je sa 7,33%), osamnaest puta Joannes (5,27%), sedamnaest puta Marcus (4,98%), šesnaest puta Georgius (4,69%), u trinaest slučajeva Vincentius (3,81%), jedanaest puta Nicolaus (3,23%), deset puta Thomas (2,93%), u po devet slučajeva Adamus, Cosmas, Thaddeus i Vitalis (svako od tih imena zastupljeno je sa 2,64%), Antonius, Michael i Philippus zabilježeni su svaki po sedam puta (odnosno, svako je ime zastupljeno sa 2,05%), pet puta pojavljuje se Aloysius (1,47%), po četiri puta Elias i Natalis (što je 1,17% zastupljenosti za svako od ta dva imena), Marjanus tri puta (0,88%), Lucas, Matheus i Simon pojavljuju se po dva puta (zastupljenost svakog imena je 0,59%), a po jednom se pojavljuju Augustinus, Balthasarus, Blazius, David, Emericus, Franciscus, Ladislaus, Laurentius, Martinus i Petrus (svako od tih imena zastupljeno je sa 0,29%).¹¹ Poneka od navedenih imena pisana su različitim inačicama: Aloysius/Aloisius, Marjanus/Marianus, Matheus/Mattheus, Thaddeus/Thadaeus i Vincentus/Wincetus.

Sva su imena kršćanske provenijencije, što nakon Tridentskog koncila (1545.–1563.) među katolicima postaje redovita praksa. U lučkoj su matičnoj knjizi krštenih sva imena zapisana tada službenim latinskim jezikom te se stoga ne može doći do njihove moguće uporabne inačice. No budući da se iz drugih povijesnih izvora zna da je Luč naseljavalo isključivo hrvatsko stanovništvo, može se pretpostaviti da bi i za njega mogla vrijediti tvrdnja koju je iznio Petar Šimunović, odnosno da su među Hrvatima bile znatno raširene hipokorističke tvorbe od kršćanskih imena koja su u maticama bila zapisivana u temeljnom stilistički neutralnome službenom imenskom liku te da je od kraja 18. stoljeća hrvatsko pučanstvo iznova koristilo narodna imena kao prijevode svetačkih imena.¹² U prilog taj pretpostavci može ići i relativno oskudan kršćanski imenski izbor, odnosno imenska entropija, koja je svakako otežavala antroponimijsku komunikaciju, budući da je više, odnosno mnogo osoba nosilo isto ime, čemu se u svakodnevnoj uporabi donekle moglo doskočiti korištenjem hiperkoristika ili, primjerice, deminutiva službenoga kršćanskoga osobnog imena.¹³

Ukupno je u promatranom razdoblju u matičnoj knjizi krštenih u Luču zabilježeno trideset i šest različitih muških imena. Među njima su najučestalija ona koja pripadaju apostolima,

¹⁰ Dva zapisa, oba iz 1799. godine (21. ožujka i 1. travnja) nemaju zabilježeno ni ime ni spol djeteta, premda su navedena imena roditelja i kumova.

¹¹ Zbog zaokruživanja zbroj niza navedenih postotaka iznosi 99,95% jer su rezultati zaokruživani prema statističkom pravilu zaokruživanja na drugu decimalu. Isto je načelo primijenjeno i pri drugim izračunima postotaka u ovom radu.

¹² Petar ŠIMUNOVIĆ, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, Zagreb, 2009., str. 147, 148.

¹³ Potvrdu ovih pretpostavki trebalo bi pokušati pronaći u drugim vrstama izvora koji bi mogli čuvati oblike osobnih imena u svakodnevnoj uporabi, što, međutim, premašuje okvire ovoga rada. O raširenoj pojavi imenske entropije više vidi u: Petar ŠIMUNOVIĆ, *nav. dj.*, str. 161–162.

odnosno evanđelistima pa su tako tri najčešća imena Andrija, Pavao i Matija (ukupno se pojavljuju devedeset i jedan put što je 26,69%), a zatim i Jakov, Ivan i Marko. Među najpopularnijim imenima koja ne pripadaju skupini apostola su Josip i Stjepan. Šest najčešćih muških imena (Andrija, Pavao, Matija, Josip, Jakov i Stjepan), od kojih se svako javlja po dvadeset i pet i/ili više puta, čine 48,97% ukupnog fonda muških osobnih imena. S druge strane, preostala dvojica evanđelista, Luka i Matej, javljaju se vrlo rijetko (svako tek po dva puta), a također valja primijetiti da se Petar pojavljuje svega jedanput. Čak deset imena zabilježeno je svega jedanput, što je nešto više od četvrtine svih imena, a svi ovi podaci potvrđuju ranije spomenutu imensku entropiju.¹⁴ Također se može primijetiti da je deset najučestalijih imena svoju popularnost ravnomjerno zadržalo tijekom cijeloga promatranog razdoblja. S druge strane, dio manje učestalih imena pokazuje promjene u popularnosti. Tako se, primjerice, Alojzije nakon 1795. godine više ne pojavljuje, dok je u slučaju Antuna situacija upravo obrnuta, odnosno to ime postaje popularno tek od 1795. godine (do tada se pojavljuje samo jedanput, 1790. godine). Dio se onih imena koja ne pripadaju ni u skupinu najučestalijih, ali ni najrjeđih u razdoblju od 1793. do 1797. godine ne pojavljuje u zapisima, što znači da je njihova popularnost ograničena na početne i završne godine promatranog razdoblja. Takav je slučaj s imenima Kuzma, Mihovil i Tadija, ali i Toma u nešto drukčijemu vremenskom okviru, odnosno od 1794. do 1798. godine, dok su ostala po učestalosti slična imena kroz cijelo promatrano razdoblje zadržala razmjerno ujednačenu popularnost.

U Luču je župna crkva posvećena sv. Mariji Magdaleni, a u njoj su se nalazila tri oltara, veliki posvećen titularnoj svetici, te dva manja posvećena Blaženoj Djevici Mariji Pomoćnici i svetom Martinu biskupu.¹⁵ S obzirom na to, može se zaključiti da mještani Luča pri davanju imena muškoj djeci nisu vodili računa o mjesnoj svetici zaštitnici, odnosno da nisu pribjegavali »prevodenju« ženskoga imena u muško jer bi u tom slučaju broj dječaka imenom Marijan (ako bi se uzelo u obzir da je riječ o muškoj inačici imena Marija)¹⁶ bio znatno veći od trojice koja su ponijela to ime. Također, ime Martin pojavljuje se samo jedanput, iako je jedan od oltara mjesne crkve bio posvećen tom svecu. Što se tiče običaja da se djeci daju imena onih svetaca čiji se spomendan slavi na sam dan ili neki od dana blizih krštenju djeteta, na osnovi analiziranih podataka ne mogu se iznijeti čvrsti zaključci. Naime, u većini slučajeva nije zamijećena statistički značajnija podudarnost između svećanih spomendana i imena dodijeljenih dječacima a da bi se takav običaj mogao smatrati uobičajenim. No u svega nekoliko slučajeva, a u pravilu je riječ o onim imenima koja su vrlo rijetko zastupljena, ta je podudarnost potpuna. Tako su dvojica od ukupno četvorice Ilija krštena točno na svečev spomendan (20. srpnja), a preostala dvojica s par dana razlike. Od ukupno dvojice Luka, jedan je kršten na spomendan tog sveca (18. listopada), a

¹⁴ Primjerice, Petar Šimunović navodi podatke za Dubrovnik i okolice te tvrdi da je u 17. stoljeću manje od polovice stanovništva dubrovačke okolice nosilo samo pet različitih imena, a da se sav kršćanski repertoar muških imena u 18. stoljeću sveo na svega četrdesetak imena. Očito je da ni manja mjesta seoskoga tipa u kontinentalnom području, kao što je baranjski Luč, nisu izbjegla toj pojavi. Vidi: Petar ŠIMUNOVIĆ, *nav. dj.*, str. 161.

¹⁵ *Kanonske vizitacije – Baranja (1729.–1810.)*, str. 5, 27, 61, 169; Stjepan SRŠAN, *Baranja 1785. godine*, str. 92.

¹⁶ Antun JARM, *Imena i imendani – obiteljski imenar*, str. 78.

jedan s par dana razlike. Također, oba dječaka koja su ponijela ime Matej bila su krštena sa svega dan-dva razlike u odnosu na svečev spomendan (21. rujna). Ime Natalis uobičajeno je davano dječacima rođenim u vrijeme oko blagdana Božića,¹⁷ a upravo je takav slučaj sa svom četvoricom Natalisa koji su u promatranom razdoblju rođeni u Luču.

Davanje imena dječacima prema imenima očeva zabilježeno je u svega trinaest slučajeva, pa se može reći da nije bilo uobičajeno, ali se ne može izostaviti mogućnost da su roditelji odabirali ime po djedovima ili nekome od starijih predaka.¹⁸ U šezdeset slučajeva dječaci su dobili ime prema imenu krsnoga kuma, što znači da je taj običaj bio nešto rašireniji, ali ne i osobito čest, po čemu se Luč razlikuje od većega dijela drugih južnobananijskih mjesta u kojima su u istom razdoblju djeca obaju spolova u najvećem broju slučajeva dobivala ime prema kumu ili kumi.¹⁹

3. Ženska osobna imena

Od 666 zapisa upisanih od početka 1790. do kraja 1799. godine u matičnu knjigu lučke župe, 323 zapisa odnose se na žensku djecu (što je oko 49%). Sva su imena zapisana u latinskom obliku, a prema učestalosti zastupljena su na sljedeći način: dva su najčešća imena Marija i Magdalena, budući da se pojavljuju svako po trideset i osam puta (odnosno, svako je ime zastupljeno sa 11,76%), Anna se pojavljuje trideset i sedam puta (11,46%), Catharina trideset i tri puta (10,22%), dvadeset i devet puta pojavljuje se Clara (8,99%), Eva dvadeset i sedam puta (8,36%), Helena dvadeset i četiri puta (7,43%), u dvadeset i tri slučaja pojavljuje se Martha (7,12%), Julianna u sedamnaest slučajeva (5,26%), Francisca jedanaest puta (3,41%), Anastasia deset puta (3,10%), Ursula sedam puta (2,17%), Agatha šest puta (1,86%), Anna-Maria pet puta (1,55%), imena Stanislava i Maria-Anna zabilježena su svako po tri puta (zastupljenost svakog imena je 0,93%), Margaretha, Elisabetha i Barbara zastupljene su svaka po dva puta (svako je ime zastupljeno sa po 0,62%), a u po jednom slučaju pojavljuju se Veronica, Theresia, Rosa, Orca, Christina i Caecilia. Neka su od imena napisana različitim inačicama: Anna Maria/Anna-Maria, Catharina/Catarina, Julianna/Juliana, Maria-Anna/Marjana/Marjana.

Imena koja su stanovnici Luča davali svojoj ženskoj djeci također su, kao i u slučaju muških imena, kršćanske provenijencije (imena svetica i mučenica), ali postoji nekoliko osobitosti. Tako je ime Stanislava slavenskog podrijetla, Orca je pokraćeni oblik imena (moguće od Aurora, a to je pretkršćansko ime rimske antičke božice zore),²⁰ a kao pokraćeni oblik imena Rosalia javlja se Rosa. Ta se tri imena pojavljuju rijetko (Orka i

¹⁷ Antun JARM, *Imena i imendani – obiteljski imenar*, Zadar, 1996., str. 86.

¹⁸ Za provjeru ove mogućnosti bilo bi potrebno napraviti sustavnu genealošku analizu.

¹⁹ Primjerice, ovakav je običaj krajem 18. stoljeća postojao u mjestima katoličkih župa Čeminac, Darda, Petlovac i Popovac. DAOs, HR-DAOS-500, 124R, 200RV,660R, 699R.

²⁰ Ime Eleonora također se krati na sličan način, tj. Ora, a Orka se javlja i kao skraćeni oblik germanskog imena Roland. Iako se čini da su te dvije mogućnosti manje vjerojatne od Aurore, koja se uobičajeno prevodi sa Zora, Zorka i sl., ipak se ta tvrdnja ne može neosporno potkrijepiti budući da na osnovi dostupnih podataka nije moguće otkriti izvorni neskrraćeni oblik imena. Antun JARM, *Imena i imendani – obiteljski imenar*, str. 17, 37, 96; James HALL, *Rječnik tema i simbola u umjetnosti*, Zagreb, 1991., str. 23–24; *Opći religijski leksikon: A–Ž*, Zagreb, 2002., str. 68.

Roza po jedanput, a Stanislava tri puta). Za ženska imena koja su u lučkoj matičnoj knjizi krštenih, kao i muška, zapisana latinskim jezikom, vrijede iste pretpostavke po pitanju njihove moguće uporabne inačice koje su ranije iznesene za muška imena. O relativno oskudnome imenskom izboru ženskih imena, što je pojava koja je uočena i kod muških imena, svjedoči podatak prema kojem je zabilježeno svega dvadeset i pet različitih imena, a to pokazuje da je imenska entropija bila izrazitija kod ženskih nego kod muških osobnih imena. Ovdje valja uzeti u obzir da se dva od tri najčešća imena, Marija i Ana, ponavljaju i u različitim inačicama povezivanja tih dvaju imena Ana-Marija, Marija-Ana, Marijana, što u određenom smislu dodatno sužava imenski fond. Dva najčešća imena davana djevojčicama su Marija i Magdalena, koja su dana gotovo četvrtini (23,52%) svih djevojčica rođenih u promatranome desetogodišnjem razdoblju. Šest najčešćih ženskih imena (Marija, Magdalena, Ana, Katarina, Klara i Eva), od kojih se svako javlja više od dvadeset i pet puta, čine 62,53% ukupnog fonda ženskih osobnih imena.²¹ Osim toga, šest je imena zabilježeno svega jedanput, što je, kao i kod muških imena, oko četvrtine svih imena. Kao zanimljivost može se izdvojiti da žensko ime Franciska pripada u skupinu relativno popularnijih imena, dok se istodobno Franjo pojavljuje svega jedanput. Za ženska kao i za muška imena može se primijetiti da je deset najučestalijih imena svoju popularnost ravnomjerno zadržalo tijekom cijeloga promatranog razdoblja.²²

Činjenica da su dva najčešća ženska imena Marija i Magdalena pokazuje da su se mještani Luča često i rado opredjeljivali svojim kćerima dati ime po mjesnoj zaštitnici sv. Mariji Magdaleni. Po pitanju običaja da se djevojčicama daju imena svetica ili mučenica čiji se spomendan točno ili otprilike podudara s danom krštenja, mogu se iznijeti slične tvrdnje kao i za muška imena, odnosno, u velikoj većini slučajeva nije u tom smislu zamijećena statistički važnija podudarnost koja bi omogućila iznošenje čvrstih zaključaka. Sličnosti s muškim imenima također postoje i po pitanju davanja imena djevojčicama prema majkama, što je zabilježeno u svega dvanaest slučajeva te se ne može smatrati uobičajenim, ali se i ovdje otvaraju pitanja o mogućnosti davanja imena po nekom od starijih predaka. U šezdeset i jednom slučaju djevojčice su dobile ime prema imenu krsne kume, što, kao i u slučaju imena dječaka, ukazuje na nešto veću raširenost toga običaja, što je ipak još uvijek nezatno u odnosu na ranije spomenute južnobaranjske župe u kojima je taj običaj gotovo pravilo. Jedina je iznimka ime Ana Marija, koje se u toj inačici pojavljuje tri puta, a sva tri puta i kuma je nosila isto ime.

4. Zaključak

Analiza zapisa matične knjige krštenih župe Luč za istoimeno naselje u razdoblju od početka 1790. do kraja 1799. godine dovela je do utvrđivanja fonda osobnih imena koja su potkraj 18. stoljeća bila dodjeljivana novorođenoj djeci prilikom krštenja kao i neke

²¹ Slične je pojave u Dubrovniku i okolici opisao Petar Šimunović navodeći da je u 18. stoljeću sav kršćanski repertoar bio reduciran na dvadesetak ženskih imena te da je u 17. stoljeću više od 60% ženskog pučanstva nosilo samo pet različitih imena. Petar ŠIMUNOVIĆ, *nav. dj.*, str. 161.

²² Ista tvrdnja može se primijetiti za sva ona imena koja se pojavljuju dovoljno puta da bi uopće imalo smisla pratiti moguće promjene u njihovoj popularnosti.

od uobičajenih načina na koje su imena bila odabirana. Zasebno su analizirana muška i ženska osobna imena, ali među njima ni u jednom vidu nisu uočene znatnije razlike, osim što je općenito prisutna imenska entropija nešto izraženija kada su u pitanju ženska imena te što se par ženskih imena (Orka i Roza) pojavljuje u pokraćenom obliku, što nije slučaj ni s jednim muškim imenom. Također, samo je među ženskim imenima zabilježeno jedno slavensko ime (Stanislava). Sva muška i gotovo sva ženska imena kršćanske su provenijencije, a sva su zabilježena u latinskoj inačici te kao takva ne bi mogla poslužiti kao materijal za utvrđivanje etničke pripadnosti njihovih nositelja (koju, međutim, utvrđuju drugi povijesni izvori), niti se na osnovi njih može doći do njihove moguće uporabne inačice. Analiza je također pokazala da su mještani Luča osobito rado svojim kćerima davali imena po svetici čije ime nosi župna crkva sv. Marije Magdalene, jer su to dva najčešća imena koja je ponijela gotovo četvrtina ženske djece, ali i da su dječaci i djevojčice rijetko bili nazivani imenima svojih roditelja. Običaj davanja imena prema krsnim kumovima u Luču nije bio osobito uvriježen, za razliku od naselja u dijelu susjednih južnobaranjskih župa te u tom smislu taj običaj stanovnika Luča predstavlja određenu posebnost.

Tab. 1. Popis i broj muških i ženskih imena iz matične knjige krštenih župne matice Luč u razdoblju od početka 1790. do kraja 1799. godine

Muška osobna imena	Broj
Andreas	33
Paulus	31
Mathias	27
Josephus	26
Jacobus	25
Stephanus	25
Joannes	18
Marcus	17
Georgius	16
Vincentius	13
Nicolaus	11
Thomas	10
Adamus	9
Cosmas	9
Thaddeus	9
Vitalis	9
Antonius	7
Michael	7

Ženska osobna imena	Broj
Maria	38
Magdalena	38
Anna	37
Catharina	33
Clara	29
Eva	27
Helena	24
Martha	23
Julianna	17
Francisca	11
Anastasia	10
Ursula	7
Agatha	6
Anna Maria	5
Stanislava	3
Maria-Anna	3
Margaretha	2
Elisabetha	2

Muška osobna imena	Broj
Philippus	7
Aloysius	5
Elias	4
Natalis	4
Marjanus	3
Lucas	2
Matheus	2
Simon	2
Augustinus	1
Balthasarus	1
Blazius	1
David	1
Emericus	1
Franciscus	1
Ladislaus	1
Laurentius	1
Martinus	1
Petrus	1

Ženska osobna imena	Broj
Barbara	2
Veronica	1
Theresia	1
Rosa	1
Orca	1
Christina	1
Caecilia	1

Summary

PERSONAL NAMES IN THE REGISTERS OF BAPTISMS OF LUČ PARISH AT THE END OF THE EIGHTEENTH CENTURY

Analysis of the baptisms' register in the parish of Luč from the period between 1790 and 1799 revealed that among male and female names there was no significant change or difference, except the fact that name entropy is slightly more expressed among female names, which is generally quite common. Moreover, some female names (Orka and Roza) occur in a shorten form, which is not case with any of the local male names. Similarly, only among female names there was only one of Slavic origin (Stanislava). All the other names are of the Christian origin and written in Latin form. In the analyzed register there are 36 different male names, and the most frequent six (Andrew, Paul, Mathias, Joseph, James/Jacob and Stephen) consist 48,97 % of the entire fond of the used male personal names. Among recorded female names the most frequent were Mary and Magdalen. These two names were given to almost a quarter baptized girls, which reveals that parish saint (St. Mary Magdalen) was quite popular among the local believers. By the same token, female names Anna, Catharine, Clara and Eva, together with two aforementioned, were given to 62,53% of all the recorded baptized girls. It seems that at the end of the eighteen century people of Luč rarely named their children after their predecessors. Similarly, custom of naming children after their godfathers/godmothers was not often, which makes this settlement distinctive regarding the customs of the neighboring parishes in the Southern Baranya.

KEY WORDS: *personal names, register of baptisms, Luč, Southern Baranya, end of the 18th century*